

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Student: Bc. Jana PECHÁČKOVÁ

Obor: AJ - ČJ

Název práce v českém jazyce: Inovativní přístupy ke kurikulu ČJ na 2. stupni ZŠ

Název práce v anglickém jazyce: Innovative Approaches to Czech Language Curriculum at Lower Secondary School

Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Štěpáník, Ph.D.

Oponent práce: doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Typ posudku: oponentský

1 - HODNOCENÍ OBSAHU PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
1.1	Adekvátnost stanovených cílů a volba metodologie	C
1.2	Relativní úplnost zpracované sekundární literatury	A
1.3	Porozumění zdrojům a schopnost pracovat s nimi	B
1.4	Volba vhodné techniky zpracování materiálu a její zvládnutí	C
1.5	Interpretace výsledků	C
1.6	Struktura práce, vyváženost jednotlivých částí	B
1.7	Logičnost výkladu	B
1.8	Přínos práce, dosažení cílů a validita závěrů	C

Slovní komentář:

Práce se zabývá aktuálním a potřebným tématem. Je přehledně rozdělena na dvě přibližně stejné poloviny (teoretickou část a praktickou část).

V teoretické části práce diplomantka definuje pojmy důležité pro výzkum a vymezuje zejména, co bude pokládat za inovativní přístup k výuce. Tyto výklady jsou poněkud obsírné, avšak většinou nepůsobí samoúčelně, neboť jsou – velmi správně – vždy vztahovány k tématu DP. Také kapitola o reflexi ŠVP účelně buduje cestu k praktické části. Celkově je patrné, že se autorka na výzkum připravovala velmi svědomitě.

Praktická část bohužel nenaplnuje očekávání, jež vyvolala část teoretická. Očekávali bychom, že odpoví na otázky, zda a v jaké podobě ŠVP obsahují odkazy na didaktický konstruktivismus, didaktické situace a komunikační přesah, které autorka pokládá za hlavní rysy inovací (s. 11n.), avšak to není bezezbytku naplněno. Výsledky jsou prezentovány schematicky v podobě tabulky (s. 50), aniž by pak byly jednotlivé „položky“ postupně interpretovány: pokud např. autorka pokládá za nutné pracovat s kategorií „neaktuální jazyk“ (v DP nenalézám, co to vlastně znamená) a její

projevy shledala v ŠVP deseti sledovaných škol, bylo by vhodné výsledky detailněji představit (DP s. 54). Ještě zřetelněji se toto ukazuje u položky výukové obsahy (DP s. 56–57). Autorka uvádí, že našla celkem 37 výskytů, avšak neprezentuje ani jeden.

Otázkou navíc je, zda vůbec ŠVP informace o inovacích ve výuce obsahují (např. práci s „živými texty“), ale na to sama autorka poukazuje, když zmiňuje možný rozpor mezi ŠVP a realizovaným kurikulem (DP s. 52 a jinde).

Práce nicméně sleduje pouze jednoduše, avšak výstižně a přesně formulovaný cíl, a to zjistit, zda byly inovativní přístupy projektovány do kurikula českého jazyka vybraných škol prostřednictvím ŠVP. Mám snad jedinou připomínku – jelikož je výzkumná část práce postavena prakticky výhradně na analýze ŠVP, mohla diplomantka výzkumný vzorek poněkud rozšířit nad stávající počet 13 školských vzdělávacích programů, jenž skutečně, jak diplomantka sama uvádí, neumožňuje vyslovit obecnější soud.

Některé další poznámky:

Cíl výzkumu je vymezen stejně jako výzkumná otázka č. 2, což posléze vede i k zmatku při vyvozování závěrů.

Namísto o hypotézách (s. 33) bychom měli spíše uvažovat o výzkumných předpokladech. Z celkového rozsahu 30 stran praktické části je 9 stran věnováno představení jednotlivých zkoumaných škol, což text nefunkčně zatěžuje (prezentaci a diskusi výsledků je pak věnováno rovněž 9 stran). To by mělo smysl, pokud by byly později výsledky k charakteristikám škol vztahovány, to se však neděje.

Postup zpracování získaných dat lze těžko posuzovat, protože není v práci (až na povšechnou informaci v závěru) popsán.

Poněkud rušivě působí časté prosazování „vlastního názoru“. Vlastní autorčino stanovisko je velmi cenné (a svědčící o vysoké vnitřní motivaci), avšak nemělo by být argumentem pro zevšeobecnující tvrzení, příp. nahrazovat analýzu dat, srov. na s. 36: „Učitelé tak nemusí být ve stresu, pokud nestíhají (*sic!*) probrat vybraný obsah učiva v rámci jednoho školního roku, jak tomu běžně bývá (vlastní zkušenost autorky).“ Podobně na s. 17, 29, 30, 59 i jinde.

Podobně i v závěru práce: „Překvapil nás nulový výskyt induktivních postupů. Nejsme si jisti, zda je to způsobeno faktem zmíněným výše, totiž že tento potup není integrován v projektovaném kurikulu, ale v realizačním se využívá, nebo zda se opravdu nevyskytuje. Přikláníme se spíše k první možnosti.“ (DP s. 62) Tuto nejistotu mohla diplomantka rozptýlit prostřednictvím rozhovoru s učiteli českého jazyka.

Některá zjištění jsou výborná – např. skutečnost, že se na školách stále vyskytuje už dávno překonaný pojem „holá věta“. Autorka má plnou pravdu v tom, že požadavek „rozmlouvat v holých větách“ je exemplárním příkladem antikomunikačního přístupu.

Někdy bych ale s autorkou polemizovala: např. na požadavku „vyhledává dějové napětí – slovesné časy, užití přímé řeči, krátkých vět“ (DP s. 52) neshledávám nic inovativního.

K položce „míra zastoupení nevhodných jevů“ v ŠVP (DP s. 53) – z pozice nezasvěceného čtenáře mi není zcela jasné, jak souvisí s inovativními přístupy k výuce. Dále – jak se hodnotí, zda probíraný jev je, nebo není užitečný?

Na s. 54 požadavek „prožívá umělecký text“ pravděpodobně spadá do literární výchovy, již ale diplomantka ze svého zkoumání vyloučila.

Výhradu mám k formě, jíž jsou prezentována některá zjištění obsahové analýzy. Diplomová práce je veřejně přístupný dokument, a lze pak pochopit (DP s. 61) spolupracující školy, že ve stále větší míře odmítají pedagogický výzkum, pokud jsou výsledky jejich práce podrobeny – dle mého soudu – poněkud expresivně formulované kritice, která navíc někdy ani nesouvisí s tématem práce: „Výtku máme např. k interpunkčním chybám...“ (DP s. 43), „velice pochybné očekávané výstupy“, „velice nevhodně formulovaný výstup“ (DP s. 55), „výtku máme i k samotnému zpracování některých ŠVP, např. ŠVP ZŠ XX“, „každý češtinář [si musí] položit otázku, který pracovník vybrané školy ŠVP sepisoval“ (DP s. 56) apod. Tím spíše, že se autorka rozhodla jmenovitě představit i ředitele jednotlivých škol.

2 - HODNOCENÍ FORMÁLNÍCH NÁLEŽITOSTÍ PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
2.1	Adekvátnost horizontálního členění textu	A
2.2	Funkčnost odkazů a poznámkového aparátu	A
2.3	Dodržení citační normy	B
2.4	Dodržení stylové normy	C
2.4	Dodržení morfologické normy a pravopisné kodifikace	B

Slovní komentář:

Z formálního hlediska je DP zpracována pečlivě, její jazyková stránka je – až na občasné tendence k beletrizaci – dobrá (překlepy na s. 16, 41, interpunkční nedostatky na s. 20, 35, stylizační nedostatky – s. 23, s. 25), seznam literatury je pečlivě zpracován, jen s drobnými nejednotnostmi.

3 - SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Předložená práce splňuje požadavky kladené na daný typ závěrečné kvalifikační práce v oboru *Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ - český jazyk*.

Práci doporučuji k obhajobě.

Slovní komentář:

Autorka prokázala, že je schopna samostatně sestavit odborný text, orientovat se v teoretické literatuře, provést jednoduchý obsahově-analytický výzkum. Vědecký přínos práce je však omezený, a to ze dvou hlavních důvodů: 1) malý výzkumný vzorek, 2) příliš úsporná prezentace výsledků.

4 - OTÁZKY A NÁMĚTY PRO OBHAJOBU

4.1	Vyjádřete se prosím k připomínkám a poznámkám uvedeným v textu posudku.
4.2	Pojednejte o tradici induktivních metod ve výuce českého jazyka a vysvětlete, proč se podle vašeho soudu v současném vyučování českému jazyku nevyskytují.

Datum: 22. 8. 2018

Podpis: